

Stort handlingsrom i arbeidet med LK20

Arbeidet med det nye læreplanverket er i gang, men med store variasjoner mellom skoler og kommuner. Skolene har gjennomgående et stort handlingsrom i fortolkningen av læreplanverket, og det er behov for å utvikle felles praksiser i profesjonsfelleskapene.

RAPPORT | SIST ENDRET: 17.12.2024

Rapporten:

[Last ned rapporten\(PDF\)](#)

Forfatter:

Ann Elisabeth Gunnulfsen, Hedvig N. Abrahamsen, Jeffrey Hall, Hilde Madsø Jacobsen

ISBN:

978-82-93847-15-1 (Nettutgave)

ISBN:

978-82-93847-13-7 (Papirutgave)

Utgiver:

Universitetet i Oslo

År:

2024

Evalueringen av Fagfornyelsen (EVAFF)

Alle skolene tok i bruk nye læreplaner fra høsten 2020. Parallelt gjennomfører vi en evaluering av arbeidet med å utvikle læreplanene og hvordan de brukes i skolen. Evalueringen pågår frem til 2025.

[Les mer om evaluering av Fagfornyelsen.](#)

Hovedfunn

- det er god oppslutning om det nye læreplanverket

- stor variasjon i skoleeieres og skolelederes strategier for det lokale læreplanarbeidet
- stort handlingsrom for fortolkning og legitimering av læreplanverkets intensjoner
- skolelederne har et stort ansvar for realiseringen av LK20
- liten bruk av støtteressurser og kompetanseutvikling
- implikasjoner og anbefalinger fra forskerne

Det er god oppslutning om det nye læreplanverket

Fortolkning og realisering av intensjoner i LK20 er akseptert og omfavnet som et langsiktig og kontinuerlig arbeid. Verdien og prinsippene i overordnet del fremstår som svært godt mottatt hos både lærerne, skolelederne og skoleeierne.

Stor variasjon i skoleeieres og skolelederes strategier for det lokale læreplanarbeidet

Det pågående arbeidet med det nye læreplanverket gjennomføres med relativt stor variasjon i praksis både i og mellom kommunene og skolene. Et fellestrekk for skoleeierne og skolene i studien er at alle erfarer at de «er i gang» med det nye læreplanverket, selv om innholdet, strategiene og prosessene varierer, og det er vanskelig for informantene å bedømme om de er «godt» i gang, og hvorvidt de nå «realiserer» intensjonene i LK20. Funnene viser at tid og ressurser til fortolknings- og strategiarbeid har relativt stor betydning for hvilke prosesser som er igangsatt, og hvor langt aktørene opplever å ha kommet.

Skolelederne og skoleeierne uttrykker at det er behov for en «rigg» av planer og strategier slik at lærere ikke føler seg tvunget inn i en praksis de ikke har deltatt i fortolkning og utvikling av. Kontinuerlig utviklingsarbeid må balanseres med krav eller ønske om forutsigbarhet, slik at skolene ikke opplever at det stadig «kommer noe nytt».

Fortolkning og legitimering av læreplanverkets intensjoner

Skoleeiere og skoleledere gir skolene et stort handlingsrom. Dette handlingsrommet oppleves som både en mulighet og en utfordring. Utfordringen kan illustreres som en motsetning mellom at skolens aktører er tilfredse med å ha et stort handlingsrom og fortolkningsrom, og at de samtidig er usikre på om de bruker dette rommet riktig. Informantene opplever usikkerhet når de er oppmerksomme på at det eksisterer ulike fortolkninger av sentrale begrep i fagfornyelsen. Disse ulike praksisene og fortolkningene gjelder både i og mellom skoler og kommuner. Forskerne trekker fram behovet for involvering og tillit i og mellom skolenivået og skoleeiernivået for å kunne utvikle kollektive praksiser i profesjonsfellesskapet. Intensjoner i det nye læreplanverket er lagt til – og tillagt vekt – i allerede eksisterende planer og dokumenter, og det er få planer som spesifiserer strategier og rutiner relatert til fagfornyelsen.

Skolelederne har et stort ansvar for realiseringen av LK20

Analysene tyder på at ansvaret for realiseringen av LK20 i skolenes praksis hviler sterkt på skolelederne, og ledelse av fortolkningsprosesser, forhandlingsprosesser og beslutningsprosesser i profesjonsfellesskapet står særlig sentralt. Skoleeierne er i mindre grad involvert i arbeidet på skolene, og skoleeierne tror det er mer samarbeid mellom skolene enn det som kommer fram av dataene i rapporten.

De to første delrapportene fra arbeidspakken pekte på spenninger i overgangen fra overordnet del til arbeid i fagene, og at skoleeiere uttrykte bekymring for at skoler og kommuner arbeidet på ulike måter og i ulikt tempo. Nå skriver forskerne om avspenning, som kommer til uttrykk ved at både lærere, skoleledere og skoleeiere opplever at de kan velge ulike veier til målet, at de kan velge ulike strukturer for samarbeid, og at de i all hovedsak opplever valgfriheten som positiv. Det at skoler og skoleeiere opplever et stort handlingsrom, kommer til uttrykk i sammenheng med både roller og ansvar, bruk av tid og bruk av eksterne støtteressurser. Informantene opplever også at de kan ha en friere tilnærming til bruk av ekstern kompetanse og støtteressurser.

Liten tid til bruk av Støtteressurser og kompetanseutvikling

I det pågående arbeidet deltar skolenivået i beslutninger om hvilke støtteressurser skolen har behov for i ulike sammenhenger i læreplanarbeidet, og bruk av støtteressurser ser ut til å være avtakende. Skoleledere opplever at det er for lite tid til å koble inn eksterne støtteressurser i profesjonsfellesskapet. Det brukes i dag sjeldnere løsninger der skoleeier kjøper inn en «ferdig støttepakke» som involverer alle skolene i en kommune.

Implikasjoner og anbefalinger fra forskerne

Forskerne peker på noen implikasjoner av funnene og analysene i rapporten:

- Skoleeiere og nasjonale myndigheter må gi skolene tid.
- Det er behov for tid til individuell og skolebasert refleksjon.
- Skoleeiere og skoleledere bør bidra til å skape trygghet, og akseptere ulike løsninger og strategier.
- Skolenes ledelse må gis oppfølging og kompetanse i å lede profesjonsfellesskapene i sin organisasjon.
- Dialogbasert oppfølging fra skoleeier bidrar til å dempe spenninger som kan oppstå mellom nivåene når forventningsstyring og tillit øker og rektors handlingsrom utvides.
- Verdigrunnet i overordnet del anses som spesielt betydningsfullt, men gir skolens aktører en opplevelse av å stå i dilemmaer mellom for eksempel dybdelæring, kjerneelementer i fagene,

tverrfaglige temaer, elevmedvirkning, utforsking, elevenes trivsel og målet om gode faglige resultater.

- Realisering av intensjoner i et nytt læreplanverk må håndteres og forstås parallelt med skolenes behov for å mestre utfordringer i både kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner.